

S. IVEKOVIĆ, *Ledene slike* (videoinstalacija)D. MARTINIS, *Napokon večera* (videoinstalacija)S. BOGOJEVIĆ NARATH, *Ruka Majstora* (videofilm)V. ZRNIĆ, *Čežnja ka plavom* (videoinstalacija)

mjenjivati sred. 60-ih god. razvitkom komercijalnoga programa prenosive televizijske tehnike. Usavršavanjem televizijske tehnike dolazi do stvaranja multimedijjskih ambijenata i videoinstalacija, pri čemu se umnožava broj monitora na kojima se istodobno prikazuje jedna ili više slika snimljenih na videovrpce. Danas se videoumjetnost smatra stvaralačkom disciplinom s vlastitim kriterijima estetskoga vrednovanja. Novi medij privukao je osobito one umj. skupine koje su i prije njegovale interdisciplinarni pristup stvaralačkome postupku (grupa »Fluxus«). Pionirsku ulogu u primjeni videotehnike u umjetnosti imao je korejsko-američki umjetnik Naum June Paik, koji je 1963. izložio »preparirani« televizor u galeriji »Parnasse« u Wuppertalu, a posebno je bio aktivan 70-ih godina. Prvi eksperimenti s videom u Hrvatskoj izvode se u okviru Centra za multimedijalna istraživanja u Zagrebu i Galerija grada Zagreba. U nedostatku televizijske opreme pojedini umjetnici videoradove izvide u suradnji sa stranim galerijama (Tübingen, Venecija, Amsterdam), umj. kolonijama ili radionicama (Brdo kraj Buja, Motovun, Ohrid) ili u okviru pojedinih manifestacija (»Audiovisuelle Botschaften, Trigon 73« — Graz; »Video CD« — Ljubljana). Videoart uključuju u svoje stvaralaštvo B. Bučan, D. Martinis, S. Iveković, Ž. Kipke, G. Trbuljak, I. L. Galeta, I. Faktor, I. Deković, S. Đukić, B. Beban, V. Zrnić i dr. — Važnije su manifestacije videoumjetnosti susret održan u Motovunu 1976. u okviru IV. motovunskoga susreta pod nazivom »Identitet« te festival »Videomix« u Zagrebu (1987—91).

LIT.: V. Horvat-Pintarić, Televizija danas — zbornik, Bit international, Zagreb 1972. — Ista, Videokultur oder zurück zu den Quellen, u: Audiovisuelle Botschaften, Trigon 73, Graz 1973. — Video Art, Studio international (London), 1976, 191. — M. Susovski, Video u Jugoslaviji, Spot, 1977, 10. — D. Matičević, Video from Yugoslavia (katalog), São Paulo 1981. — D. Purešević, Video u Jugoslaviji 1987—89 (katalog), Ljubljana 1989. — M.

Susovski, Video, počeci u Hrvatskoj, Kontura, 1994, 25. — J. Vukmir, Suvremeni hrvatski video, ibid. — T. Milovac i L. Kovač, Martinis, Between Surfaces (katalog), Zagreb 1995. — Ž. Ké.

VIDOJE, Ivanov, graditelj (XV. st.). Radio u Zadru gdje je na crkvi Sv. Marije Velike podignuo zvonik i križni svod te izradio vrata i kružne prozore.

LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 47.

VID OMIŠLJANIN, pisac i ilustrator knjiga (XIV. st.), rodom iz Omišlja na Krku. God. 1396. napisao glag. brevijar i homilije te ukraasio rukopis simbolima evanđelista, slikom Sv. Ivana Evanđelista i drugim ukrasima. Rukopis se čuva u Nacionalnoj biblioteci u Beču (NB cod. slav. 3).

LIT.: I. Milčetić, Hrvatska glagoljska bibliografija, I, Opisi rukopisa, Starine JAZU, 1911. — J. Hamm, Datiranje glagoljskih tekstova, Radovi Staroslavenskog instituta, Zagreb 1952. — V. Štefanić, Glagoljski rukopisi otoka Krka, Djela JAZU, 1960, 51. — B. Fučić, Glagoljski rukopisi, u katalogu: Minijatura u Jugoslaviji, Zagreb 1964, str. 26, 30. — R.

VIDOVEC, selo Z od Varaždina. U središtu sela nalazi se jednokatni dvorac s parkom s poč. XIX. st. Ima osnovu u obliku ključa. Nekada je pripadao grofovima Petheö de Gerze, a potom Samuilu Bužanu, barunu Kuševiću i Donatu Lukavskome. U obližnjemu selu Krkanec nalazi se još jedan dvorac. Ima pravokutnu osnovu; na pročelju je renesansni portal s natpisom i godinom gradnje 1616. Dvorac je pripadao obitelji Patačić. U župnoj crkvi, sagrađenoj 1830, nalaze se grobne ploče domaće vlastele. Crkva je oslikana freskama s bibl. prizorima i likovima svetaca.

LIT.: Gj. Szabo, Kroz Hrvatsko Zagorje, Zagreb 1939, str. 156—160. — T. Đurić i D. Feletar, Stari gradovi i dvorci sjeverozapadne Hrvatske, Čakovec 1971, str. 33—39. — M. Kru.

VIDOVIĆ, Branko, naivni slikar (Sisak, 12. III. 1947). Po zanimanju pis-moslikar. Slika od 1973. U njegovim ranijim djelima prevladava nara-

E. VIDOVIĆ, *Predvečerje*

tivnost i karikaturalno shvaćanje likova (*Trenuci naslade*, 1981). Figurativne kompozicije sa socijalnom tematikom individualan su nastavak »zemljaške« angažiranosti (*Za kockastim stolom*, 1983; *Umorni harmonikaš*, 1984; *Veselo društvo*, 1984). Slike su mu čvrsto građene, a grafički elementi posebno naglašeni. Samostalno izlagao u Karlovcu i Zagrebu. Bavi se crtežom.

LIT.: P. Skutari, Branko Vidović (katalog), Karlovac 1984.

Ž. Sa.

VIDOVIĆ, Emanuel, slikar (Split, 24. XII. 1870 — 1. VI. 1953). Prve slikarske poduke dobiva od splitskoga slikara i graditelja E. Vecchietija. God. 1887. polazi u Veneciju na Akademiju. Nakon tri godine napušta školovanje i slika u Veneciji, Chioggi i Milanu. Privremeno prihvaća način slikanja »Stil 1900« i divizionističku tehniku G. Segantinija, a i poslije je blizak europskim umj. tokovima (Whistler, Bonnard). Njegovi tadašnji radovi, posebice mnogobrojne vedute kanala i venecijanske lagune naslikani su u rasponu između otvorenih kolorističkih studija krajolika i lirskih sutonskih ugođaja (*Mundimitar*, 1904; *Angelus*, 1906/07; *Predvečerje*, 1908/09). Nakon povratka u Split nailazi na krug slikara, književnika, glazbenika i kritičara koji su pod utjecajem moderne osobito naglašavali romantične i simboličke odrednice umjetnosti. U to doba objavljuje karikature u listu »Duje Balavac« (do 1912). U Splitu i okolici radi studije i skice u prirodi, otvorenijim bojama i pod neposrednim dojmom promatranja krajolika (*Jutro u splitskoj luci*, 1919). Poslije prenosi te prvotne i svježije dojmove u ateljeu na velika platna i zaodijeva ih u magleno i polumračno ozračje, naglašavajući sve više spiritualnost doživljaja te poetične i sjetne ugođaje (*Luka u suton*, 1914—18; *U Splitskoj luci*, oko 1930). Slikao je Split, luku i gradske uličice, a potom Trogir. Premda je atmosfera na njegovim slikama postajala sve tamnija, na mnogim djelima iz toga razdoblja prepoznaju se lik. vrijednosti posebne snage i osebnosti. U rijetkim svjetlijim i toplije obojenim dijelovima zagasitih kompozicija uspijevao je ostvariti intenzivne luminističke i kolorističke učinke. U Splitu je aktivno utjecao na lik. i kulturni život, odgojivši na gimnaziji i Obrtničkoj školi znatan broj slikara mladih naraštaja. Bio je jedan od osnivača umj. društva »Medulić«.

Od 1930. odlazi svake jeseni u Trogir, privučen slikovitošću i patinom što ju je vrijeme ostavilo na njegovim građevinama. Tada počinje slikati mrtve prirode, uglavnom skulpture, crkv. predmete i antikvitete kojima je bio ispunjen njegov splitski atelje (*Mrtva priroda sa starim satom*, 1926/27; *Stara lutka*, 1928). Potom slika unutrašnjost svojega ateljea i mrtve prirode s voćem, cvijećem i ribama (*U mojem ateljeru*, 1928). U

neposrednu dodiru s tim predmetima boje postaju otvorenije i crtež jasniji, a dugo životno i lik. iskustvo odrazilo se u profinjenoj lirskoj noti i tipično mediteranskim ugođajima (*Stare boje i kistovi*, 1938; *Ugor*, 1942; *Papirnat cvijeće*, 1945). U drugoj polovici života ulazi svojim novim radovima u krug suvremenih slikara, stvarajući mnogobrojna djela sve bogatijih lik. vrijednosti. God. 1938—40. slika unutrašnjost splitskih i trogirskih crkava. Potkraj života, za trogodišnjega bolovanja, naslikao je mnogobrojne reminiscencije na Split i Trogir svojega djetinjstva (*Stari škver kod Kamerlenga*, 1953), ostvarujući magistralnu sintezu svojega bogatog opusa. — Samostalno je izlagao u Splitu (1901, 1903, 1919, 1929, 1936, 1939, 1941), Zagrebu (1903, 1921, 1929, 1937, 1938, 1952 — retrospektiva), Beogradu (1921, 1931), Osijeku (1922) i Pragu (1923). Poslije smrti priređene su mu izložbe u Splitu (1953, 1963, 1967, 1970/71), Zadru (1954), Zagrebu (1955/56, 1959, 1963, 1970, 1971), Ljubljani (1956), Rijeci (1958), Dubrovniku (1969) i Šibeniku (1973). Velike retrospektivne izložbe priređene su mu u Splitu 1982. i Zagrebu 1987. Velika nagrada Splitskoga salona »Emanuel Vidović« utemeljena je 1984.

LIT.: A. Tresić Pavičić, Slikar Emanuel Vidović, Obzor, 6. XII. 1902. — V. Lunaček, Izložba Emanuela Vidovića, Prosvjeta, 1903, 23. — I. Kršnjavi, Emanuel Vidović, Kritika, 1921, 5. — P. Dobrović, Izložba Emanuela Vidovića, Srpski književni glasnik (Novi Sad), 1921, 6. — S. Batušić, Emanuel Vidović, HR, 1929, 11. — Lj. Babić, Emanuel Vidović, Obzor, 17. X. 1929. — K. Strajnić, Slikarstvo Emanuela Vidovića (katalog), Split 1929. — C. Fisković, Izložba Emanuela Vidovića u Splitu, Umetnički pregled (Beograd), 1939, 7. — J. Miše, Slučaj Emanuela Vidovića, Vjenac, 1944, 3. — M. Bašičević, Izložba Emanuela Vidovića, HK, 1952, 3. — J. Miše, Emanuel Vidović, Bulletin JAZU, 1953, 3—4. — D. Kečkemet, Emanuel Vidović, Zagreb 1959. — R. Putar, Slikar Emanuel Vidović, Kulturni radnik, 1963, 10. — D. Dragojević, Emanuel Vidović (katalog), Dubrovnik 1969. — I. Zidić, Emanuel Vidović (katalog), Zagreb 1971. — Z. Maković, Emanuel Vidović, Umetnost (Beograd), 1971, 25—26. — D. Kečkemet, Emanuel Vidović (katalog), Šibenik 1973. — I. Zidić, Emanuel Vidović — biografija i usputne primisli (katalog), Split 1982. — Isti, Emanuel Vidović 1870—1953 (katalog), Zagreb 1987. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988. — Isti, Hrvatsko slikarstvo na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće, II, Zagreb 1995. D. Kt.

VIDULIĆ, Hedi, slikarica i grafičarka (Düsseldorf, 12. XII. 1939). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1966 (A. Kineret). Radi skice, crteže i grafike istančane linearosti i diskretnih kromatskih naglasaka. Između 1977—82. nastaje ciklus *Bajke*, lirski tumačenja života i duha različitih naroda (Kina, Japan, Tibet, Tajland, Indija). U gusto tkivo crteža unosi slova ili kaligrafske znakove. Samostalno izlagala u Zagrebu, Sesvetama, Mariboru, Plettenbergu i Düsseldorfu.

LIT.: Ž. Sabol, Hedi Vidulić — crteži (katalog), Zagreb 1982.

Ž. Sa.

VIDULIĆI, obitelj zadarskih graditelja u XV. st. Protomajstor *Vidul Ivanov* radio je u više navrata na crkvi Sv. Šime u Zadru. Tu se 1423.